

Kannanotto: Järjestöjen kannustus kunnille soveltavan liikunnan edellytysten ja palveluiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi

HYVAV 12.12.2024 § 74

620/00.02.10.03/2024

Lisätiedot:

liikuntapäällikkö Tero Kuivalainen, puh. 050 3807687

liikuntasuunnittelija, Helena Pirvola-Nykänen, puh. 050 555 6252

va. hyvinvointikoordinaattori Laura Salomaa, puh. 040 194 8508

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä velvoittaa kuntia seuraamaan asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettavia toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kunnilla on velvollisuus edistää kaikkien asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä, mukaan lukien liikuntarajoitteiset ja muut erityisryhmät.

Soveltavalla liikunnalla (erityisliikunta) tarkoitetaan sellaisten henkilöiden liikuntaa, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan, ja joiden liikunta vaatii soveltamista ja erityisosaamista.

Kunnilla onkin keskeinen rooli soveltavan liikunnan palveluiden järjestäjinä Suomessa. Valtion liikuntaneuvoston (2024) [Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa](#) -kyselyn tavoitteena oli selvittää soveltavan liikunnan järjestelytapoja ja resursseja, palvelujen tarjontaa ja uudempina teemoina esimerkiksi esteettömyyden edistämistä.

Järjestöjen kannanotto

Kauniaisten kaupunki on vastaanottanut usean eri järjestön allekirjoittaman kannanoton liittyen huoleen kuntien soveltavan liikunnan tilasta ja tulevaisuudesta Valtion liikuntaneuvoston (2024) Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa -selvityksen perusteella.

Kannanotossa nostetaan esiin kuusi (6) toimenpide-ehdotusta, millä tavalla kuntien tulisi ottaa ylläpitää ja kehittää soveltavan liikunnan edellytyksiä.

1. Mahdollistamalla kaikkien kuntalaisten liikunnan harrastaminen tarjoamalla soveltavan liikunnan ryhmiä sekä myöntämällä etuuksia erityisryhmien omaehtoiseen liikkumiseen.
2. Tukemalla yhdistyksiä, jotka järjestävät soveltavaa liikuntaa.
3. Kehittämällä ulko- ja sisäliikuntapaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta.
4. Kuulemalla kohderyhmiä palveluiden kehittämiseksi.
5. Edistämällä yhteistyötä lähikuntien ja hyvinvointialueiden kesken.
6. Lisäämällä osaamista ja ymmärrystä soveltavasta liikunnasta.

Toimenpide-ehdotuksiin voi tutustua tarkemmin **oheismateriaalina** olevassa kannanotossa.

Kunnan terveyden edistämisen aktiivisuuden tilasta, johon kannanotossa viitataan, on Kauniaisten kohdalla kehitettävää. Kauniaisten terveyden edistämisen aktiivisuuden tilanteeseen liikunnan edistäminen strategioissa 2024 voit tutustua [oheisesta linkistä](#).

Kauniaisten soveltavan liikunnan toiminta

Kauniaisten kansalaisopisto järjestää soveltavaa liikuntaa kurssimuotoisesti lähinnä ikääntyville. Liikuntaryhmissä liikkuu viikoittain n. 200 soveltavan liikunnan piiriin laskettavaa henkilöä. Soveltava liikunta määritelmänä on hyvin laaja, ja siten on mahdotonta ilmoittaa tarkkaa henkilölukumäärää. Asiakkaat ovat integroitu kaikille avoimiin liikuntaryhmiin ja ohjaajat soveltavat tunnin sisällön kaikki osallistujat huomioon ottaen. Vesiliikunta on Kauniaisissa suosituin liikuntamuoto, jota kaikki ikäryhmät voivat harrastaa vesijumpan tai uintiryhmien muodossa.

Usein SOVELI-liikuntaan osallistuva henkilö tarvitsee osallistuakseen myös muita tukitoimia osallistuakseen liikuntaan. Tällä hetkellä tukitoimet eivät ole riittäviä. Liikkuja kohtaa monia haasteita, esim. avustajan puute ja kyydin järjestäminen.

Henkilöitä, jotka kuuluisivat soveltavan liikunnan piiriin, on myös hankala tavoittaa. Kunnalle tulee vuosittain hyvin harvakseltaan yhteydenottoja liittyen soveltavaan liikuntaan. Kauniaislaisia on hakeutunut Espoossa toimiviin soveltava liikuntaa järjestäviin yhdistyksiin ja järjestöihin, jotka tarjoavat ryhmätoimintaa eri kohderyhmille.

Grani Tennis on käynnistänyt syksyllä SOVELI-Tennisryhmän kehitysvammaisille lapsille. Ryhmään osallistuu yksi lapsi. Yhdistys on ollut yhteydessä Espoossa toimiviin järjestöihin ja yhdistyksiin saadakseen lisää osallistujia, tuloksetta.

Todettakoon, että tällä hetkellä kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa, kun kysyntää ei ole eikä tarjonnasta riittävää tietoa.

Verkostotyötä hyvinvointialueen, lähikuntien yhdistysten ja järjestöjen välille tulisi parantaa ja tehostaa merkittävästi. Myös kaikkien toimijoiden tulisi lisätä markkinointia. Usein vammaisyhdistysten jäsenkirjeet kohdistetaan jäsenille, ja ne ilmestyvät harvakseltaan.

Yhteenvedona voitaneen todeta, että soveltavan liikunnan edellytysten ja palvelujen kehittäminen edellyttää monialaista yhteistyötä hyvinvointialueen, järjestöjen, yhdistysten ja muiden toimijoiden välillä. Kuntien ja hyvinvointialueen vastuuta ja rooleja tulee selkeyttää, parantaa palveluihin ohjautumista ja lisätä tiedottamista ja markkinointia.

Kauniaisissa Erityisuimakortti on tärkeä osa soveltavan liikunnan palveluita, ja se myönnetään kauniaislaisille vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille omaehtoiseen uintiin. Uinti on monille vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille yksi parhaista liikuntamuodoista. Kortin avulla pyritään myös vähentämään taloudellisia esteitä, jotka saattavat rajoittaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden mahdollisuuksia osallistua liikuntaan.

Olemme sitoutuneet tekemään tiivistä yhteistyötä paikallisten yhdistysten kanssa ja tarjoamaan heille tarvittavaa tukea ja resursseja soveltavan liikunnan järjestämiseksi. Liikuntapalveluissa olemme myös tarkastelleet tilankäytön optimointia, minkä ansiosta seura on pystynyt muodostamaan SOVELI-ryhmän.

Liikuntapalvelut panostaa liikuntapaikkojen esteettömyyden ja saavutettavuuden parantamiseen. Tavoitteenamme on, että kaikki liikuntapaikat ovat esteettömiä ja soveltuvat kaikille kuntalaisille, mukaan lukien liikuntarajoitteiset ja muut erityisryhmät.

Liikuntapaikkojen rakentamisessa ja kehittämisessä ja palveluiden laajentamisessa järjestämme säännöllisesti kuulemistilaisuuksia ja kyselyitä kohderyhmille, jotta voimme kehittää palveluitamme heidän tarpeidensa mukaisesti. Asiakaslähtöisyys on meille tärkeää, ja haluamme varmistaa, että palvelumme vastaavat kuntalaisten odotuksia ja tarpeita.

Kauniaisten uimahallissa henkilökunta on käynyt läpi raportteja ja arviointeja esteettömyyden osalta parantaakseen tilojen toimivuutta entisestään. Esteettömyys on keskeinen osa uimahallin palveluiden kehittämistä, sillä haluamme varmistaa, että kaikki kuntalaiset, mukaan lukien liikuntarajoitteiset ja muut erityisryhmät, voivat käyttää tiloja turvallisesti ja mukavasti.

Yhteenvetona

Soveltavan liikunnan palveluiden kehittäminen ja ylläpitäminen on olennainen askel kohti yhdenvertaisempaa yhteiskuntaa. Tämän kautta voidaan merkittävästi parantaa toimintarajoitteisten ja pitkäaikaissairaiden liikkumismahdollisuuksia sekä edistää heidän hyvinvointiaan ja osallisuuttaan. Soveltavan liikunnan järjestäminen kunnassa:

- edistää tasa-arvoa ja osallisuutta,
- ennaltaehkäisee sairauksia ja lisää elämänlaatua,
- tarjoaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalista tukea,
- edistää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta sekä
- vähentää pitkän aikavälin kuluja edistämällä toimintakykyä.

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunta merkitsee tiedoksi soveltavan liikunnan palveluiden nykytilan Kauniaisissa ja sen tavoitetilan.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Oheismateriaali:

Järjestöjen kannanotto